

S P R I E D U M S

Rīgā 2010.gada 15.novembrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs senators J.Neimanis

tiesnese V.Kakste

senatore R.Vīduša

piedaloties pieteicējas biedrības „Latvijas Raidorganizāciju asociācija” pārstāvim *I.Š.* un

atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Konkurences padomes pārstāvei *M.B.*, un

trešās personas biedrības „Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra / Latvijas Autoru apvienība” pārstāvim *I.B.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz biedrības „Latvijas Raidorganizāciju asociācija” pieteikumu par Konkurences padomes 2008.gada 13.februāra lēmuma atcelšanu, sakarā ar biedrības „Latvijas Raidorganizāciju asociācija” kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 14.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja biedrība „Latvijas Raidorganizāciju asociācija” iesniedza Konkurences padomei sūdzību par to, ka trešā persona biedrība „Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra / Latvijas Autoru apvienība” ir noteikusi raidorganizācijām diskriminējošus mūzikas autoratlīdzības tarifus, un tas neļauj

vienoties par licences līgumu slēgšanu. Konkurences padome veica lietas izpēti un ar 2008.gada 13.februāra lēmumu atzina, ka trešās personas darbībās nav saskatāmas Konkurences likuma 13.panta 1., 4. un 5.punkta pārkāpumu pazīmes.

[2] Pieteicēja iesniedza pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

[3] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 14.janvāra spriedumu pieteikums noraidīts. Tiesas spriedums pamatots ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Par konkrētās preces tirgu uzskatāms licenču par tiesībām izmantot autoru, kuri ir trešās personas vai citu valstu mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju, kuru tiesības Latvijā pārstāv trešā persona, muzikālos darbus raidīšanai ēterā izsniegšanas tirgus.

[3.2] Par konkrēto ģeogrāfisko tirgu uzskatāma Latvijas Republikas ģeogrāfiskā teritorija.

[3.3] Par konkrēto tirgu, kurā darbojas trešā persona, izpētes lietas ietvaros uzskatāms licenču par tiesībām izmantot autoru muzikālos darbus raidīšanai ēterā izsniegšanas tirgus Latvijas Republikas teritorijā.

[3.4] Lietā netiek apstrīdēts un ir pamatots konstatējums, ka trešā persona atrodas dominējošā stāvoklī licences līgumu izsniegšanas tirgū Latvijas Republikas teritorijā.

[3.5] Trešā persona un pieteicēja ir vienojušās par visiem licences līguma par 2005.gadu nosacījumiem, izņemot licences līguma 3.1.punktā iekļauto procentu no raidorganizācijas ieņēmumiem jeb pēc būtības – par piemērojamo autoratlīdzības tarifu.

[3.6] Trešajai personai kā mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijai, ņemot vērā tarifu veidošanas kritērijus un vienojoties par licences līguma noslēgšanu, ir jāvienojas par autoratlīdzības tarifa lielumu, ievērojot: 1) to, ka katram autoram ir tiesības nosaukt sava darba cenu; 2) visu to autoru intereses, kurus tā Latvijas Republikā pārstāv.

[3.7] Trešās personas tarifu veidošanas kritēriji ir skaidri definēti un tiek piemēroti diferencētā kārtībā; tarifu veidošanas kārtība atbilst mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju būtībai – aizstāvēt savu biedru tiesības attiecībās ar to darbu izmantotājiem. Darbu izmantotājiem, līdzdarbojoties tarifu noteikšanā un

rekomendāciju izstrādē, tie nonāktu interešu konfliktā, savukārt mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija tad vairs neaizstāvētu autoru tiesības attiecībās ar to darbu izmantotājiem.

[3.8] Konkurences padome pamatoti secinājusi, ka trešā persona sarunu un sarakstes procesā ar pieteicēju ir izrādījusi iniciatīvu un bijusi ieinteresēta licences līgumu noslēgšanā ar pieteicējā ietilpstošām raidorganizācijām, par ko liecina trešās personas piedāvājums samazināt maksājamās autoratlīdzības apmēru, pieteicējas izteiktais aicinājums izvērtēt tarifu piedāvājumu, lai varētu noslēgt licences līgumus, kā arī iepriekš definēto un saskaņoto kritēriju ievērošana tarifu noteikšanā (piemēram, maksājamās autoratlīdzības apjoms ir tieši atkarīgs no mūzikas daudzuma programmā).

[3.9] Konkurences padome pamatoti veikusi trešās personas un citu Eiropas Savienības valstu mantisko tiesību kolektīvo pārvaldījuma organizāciju noteikto autoratlīdzības tarifu salīdzinājumu, lai objektīvi secinātu, vai trešās personas apstiprinātie autoratlīdzības tarifi ir uzskatāmi par netaisnīgiem un ekonomiski nepamatotiem, kā to uzskata pieteicēja. Salīdzinoši ar citās Eiropas Savienības valstīs, kuras Konkurences padomei ir iesniegušas attiecīgu informāciju, noteiktajiem autoratlīdzības tarifiem trešās personas tarifi nav uzskatāmi par pārmērīgiem. Trešās personas noteiktie autoratlīdzības tarifi nav uzskatāmi par pašiem zemākajiem (bet tie ir vieni no zemākajiem), un tie ir uzskatāmi par samērojamiem ar citu valstu kolektīvā pārvaldījuma organizāciju noteiktajiem autoratlīdzības tarifiem. Tiesas ieskatā, minētos secinājumus nemainītu tas, ja tarifi tiktu salīdzināti papildus vēl ar citām Eiropas Savienības valstīm (kā to norādījusi pieteicēja), kuras attiecīgu informāciju Konkurences padomei nav iesniegušas. Tiesas ieskatā, Latvijai vēsturiskajai un ekonomiskajai situācijai vislīdzīgākajos (vistuvāk salīdzināmos) apstākļos ir Lietuva un Igaunija, kurās piemērotos autoratlīdzības tarifus atbildētāja ir salīdzinājusi ar Latvijas situāciju.

[3.10] Trešā persona piemēro dažādus autoratlīdzības tarifus radio un televīzijas raidorganizācijām. Gan radio, gan televīzija ir uzskatāmi par elektroniskajiem sabiedrības saziņas līdzekļiem, tomēr informācijas (arī mūzikas utt.) pārraidīšanai radio un televīzija izmanto atšķirīgas tehnoloģijas – radio raidorganizācijas raidīšanas procesā informāciju sniedz tikai ar skaņu, pārraidot to noteiktā frekvencē, savukārt televīzijas raidorganizācijas šo pašu informāciju (arī mūziku utt.) pārraida audiovizuālā veidā (kā skaņas signālu un attēlu). Televīzijas un

radio raidorganizācijas savu programmu pārraides procesā izmanto dažādas (atšķirīgas) tehnoloģijas, ar dažādām (atšķirīgām) tehnoloģiskajām ierīcēm tiek uztvertas radio un televīziju raidorganizāciju raidītās programmas, atšķirīgi ir arī produkti (tikai audio vai audiovizuāli), kurus saņem patērētājs, izmantojot tā rīcībā esošos tehnoloģiskos līdzekļus. Radio raidorganizācijas un televīzijas raidorganizācijas nav savstarpēji konkurenti, jo radio raidorganizāciju un televīzijas raidorganizāciju piedāvātā prece (pakalpojums) nav aizvietojami. Konkurences likuma 1.panta 5.punktā noteikts, ka konkrētās preces tirgus ir noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības. Radio raidorganizācijas un televīzijas raidorganizācijas darbojas dažādos konkrētajos tirgos un nav uzskatāmas par viena konkrētā tirgus dalībniekiem, līdz ar to, kaut arī viena un tā pati prece tiek pirktā ar atšķirīgiem nosacījumiem, konkurences ziņā nelabvēlīgāki apstākļi netiek radīti.

[3.11] Licences līgumos par tiesībām izmantot autoru muzikālos darbus raidīšanai ēterā, kurus trešā persona noslēgusi ar radio un televīzijas raidorganizācijām pēc 2005.gada 19.aprīļa līguma teksta saskaņošanas ar pieteicēju, ar terminu „ieņēmumi” minēto līgumu 3.3.punkta izpratnē „(..) tiek saprasti sekojoši savā un trešo personu vārdā saņemtie Raidorganizācijas bruto ieņēmumi, no kuriem atskaitītas piemērotās atlaides un pievienotās vērtības nodoklis:

3.3.1. ieņēmumi no visa veida reklāmas pakalpojumiem;

3.3.2. ieņēmumi no daļējas vai pilnīgas raidlaika izmantošanas tiesību nodošanas trešām personām;

3.3.3. ieņēmumi no programmu pārraides, uztveršanas vai izmantošanas tiesību nodošanas (pārdošanas) trešām personām;

3.3.4. jebkādas no valsts, pašvaldības vai citas personas saņemtās subsīdijas, dotācijas un ziedojumi” (neattiecas uz raidorganizācijām, kuras maksā fiksētu autoratlīdzības maksu gadā/mēnesī saskaņā ar trešās personas apstiprinātajām minimālajām autoratlīdzības normām)”.

Konkurences padome pareizi konstatējusi, ka licences līguma projektos, kuri nosūtīti AS „Latvijas Neatkarīgā Televīzija” un SIA „TV Rīga”, gan ieņēmumi, gan atskaitījumi no minētajiem ieņēmumiem definēti saskaņā ar 2005.gada 19.aprīļa saskaņotajā līguma tekstā norādīto, bet Radio SWH nosūtītajā licences līguma projekta dokumentā norādītie ieņēmumi ir definēti plašāk, bet kā atskaitījumi no

minētajiem ieņēmumiem norādītas tikai piemērotās atlaides un pievienotās vērtības nodoklis.

Ievērojot minēto, Konkurences padome pamatoti konstatēja, ka:

1) ieņēmumu bāze, no kuras tiek aprēķināta autoratlīdzība, gan radio raidorganizācijām, gan televīziju raidorganizācijām, ar kurām noslēgti Licences līgumi, uzskatāma par analogu;

2) ieņēmumu bāze noslēgtajos Licences līgumos un 2005.gada 19.aprīlī saskaņotajā līguma tekstā uzskatāma par atšķirīgu.

Konkurences padome pamatoti secinājusi, ka:

1) autoratlīdzības tarifa likme (%) kā Latvijā, tā arī citās Eiropas Savienības dalībvalstīs radio raidorganizācijām tiek noteikta augstāka nekā televīziju raidorganizācijām;

2) radio raidorganizācijas un televīziju raidorganizācijas darbojas dažādos konkrētajos tirgos;

3) ieņēmumu bāze, no kuras tiek aprēķināta autoratlīdzība, kā arī atskaitījumi no šīs ieņēmumu bāzes saskaņā ar lietā esošo informāciju nav uzskatāmi par tādiem, kas kādai no raidorganizācijām radītu konkurences ziņā nelabvēlīgākus apstākļus. Kaut arī radio un televīzijas raidorganizācijas darbojas dažādos konkrētajos tirgos, gan ieņēmumu bāze, gan arī atskaitījumi no šīs bāzes gan radio, gan televīziju raidorganizācijām veidojas pēc vienotas struktūras, un tāpēc ir būtiska šīs struktūras ievērošana, piemērojot autoratlīdzības tarifus jebkura veida raidorganizācijai. Trešā persona ievēro ieņēmumu bāzes un atskaitījumu no tās piemērošanas struktūru, autoratlīdzības tarifu piemērojot tikai tādiem raidorganizācijas ieņēmumiem, kas gūti, izmantojot autoru muzikālo darbu raidīšanu ēterā, un nepiemērojot autoratlīdzības tarifu tādiem raidorganizāciju ieņēmumiem, kas nav saistīti ar muzikālo darbu raidīšanu ēterā.

Trešā persona, piemērojot dažādus autoratlīdzības tarifus par vienādu mūzikas daudzumu (%) programmā radio un televīziju raidorganizācijām, nepārkāpj Konkurences likuma 13.panta 5.punktā noteikto dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumu.

[3.12] Konkurences padome pamatoti secinājusi, ka par raidorganizāciju ieņēmumiem uzskatāmi gan ieņēmumi no visa veida reklāmas izvietojuma, gan visa veida sponsoru samaksātā nauda, gan jebkādas subsīdijas, dotācijas un ziedojumi, tādējādi kopā veidojot autoratlīdzības tarifa bāzi, turklāt darba autora tiesības saņemt

atlīdzību par sava darba izmantošanu saskaņā ar autortiesību normatīvo regulējumu netiek diferencētas atkarībā no tā, kas šo darbu izmanto. Līdz ar to, pretēji pieteicējas ieskatam, attiecībā uz autoratlīdzības lieluma noteikšanu Radio SWH un valsts bezpeļņas SIA „Latvijas Radio” tiesu lietas uzskatāmas par analogām. Ar Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2003.gada 23.oktobra spriedumu lietā Nr.PAC-460 noslēgtais licences līgums bija spēkā esošs līdz 2006.gada 31.decembrim, un trešās personas līguma uzteikums pamatojams ar šā līguma 5.1.punktu. Tādējādi trešās personas un Radio SWH 2003.gada 23.oktobrī noslēgtā licences līguma uzteikums nav uzskatāms par Konkurences likuma 13.panta 1.punkta pārkāpumu. Galvenais strīda jautājums licences līguma noslēgšanā ir vienošanās par autoratlīdzības tarifa lielumu. Ar tiesu spriedumiem radio raidorganizācijām noteikts maksāt autoratlīdzības tarifu 2% un 3% apmērā pie mūzikas apjoma programmā attiecīgi 53% un 60%. Konkurences padome pamatoti norādījusi, lai arī iepriekš norādītie dati raksturo mūzikas apjomu katrā radio programmā 2005.gada sākumā, nav objektīva pamata uzskatīt, ka mūzikas apjoms 2003.gada beigās šajās radio programmās bija būtiski atšķirīgs, jeb lietā nebija nozīmes padziļināti pētīt konkrētu mūzikas apjomu arī par periodu 2003.gada beigās.

[3.13] Civilprocesa kārtībā tiesa izšķir strīdus katras konkrētās atsevišķās civillietas ietvaros, balstoties uz civillietā nodibinātiem apstākļiem un Civillikuma normām, un tiesa šajās lietās, izšķirot civiltiesisku strīdu, ir noteikusi cenu, par kuras apmēru puses pašas nav spējušas panākt vienošanos. Savukārt Konkurences padome lietu pētīja no savas kompetences viedokļa, konkurences tiesību normatīvā regulējuma ietvaros, noskaidrojot trešās personas kā dominējoša tirgus dalībnieka noteiktās cenas (maksas par muzikālo darbu izmantošanas ēterā licenci) pamatotību (cenas veidošanas kritērijus), kā arī izvērtējot, vai trešā persona cenu raidorganizācijām piemēro pēc vienotiem principiem (bez diskriminācijas pret kādu konkrētu tirgus dalībnieku vai tirgus dalībnieku grupu). Tādējādi Konkurences padome pamatoti lietā esošo informāciju analizēja autortiesību tarifu veidošanas un piemērošanas sistēmas ietvaros, izvērtējot lietā iegūtos pierādījumus un dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka rīcības atbilstību konkurenci regulējošajiem normatīvajiem aktiem. Līdz ar to civilprocesuālā kārtībā tiesas noteiktais tarifs nav saistošs Konkurences padomei, izvērtējot trešās personas autortiesību tarifu veidošanas un piemērošanas sistēmu. Tiesa civilprocesuālā kārtībā katrā atsevišķā gadījumā pēc saviem ieskatiem atlīdzības

lielumu nosaka tad, ja licences līgumā tas nav konkretizēts un puses nespēj panākt vienošanos par cenas apmēru.

[3.14] Lēmumā pamatoti secināts, tā kā trešās personas apstiprinātie autoratlīdzības tarifi uzskatāmi par samērīgiem (par vieniem no zemākajiem starp citu Eiropas Savienības dalībvalstu mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju noteiktajiem tarifiem), līdz ar to nav objektīva pamata uzskatīt, ka trešās personas piedāvātais tarifs Radio SWH jauna licences līguma noslēgšanai būtu uzskatāms par pārmērīgu. Trešā persona, uzsakot Radio SWH ar tiesas spriedumu noslēgto licences līgumu, neatsakās slēgt darījumu ar tirgus dalībnieku – Radio SWH, bet gan piedāvā noslēgt līgumu par tādu autoratlīdzības tarifu piemērošanu, kuri ir atbilstoši pašreiz apstiprinātajiem. Nav pamata uzskatīt, ka no konkurences viedokļa trešajai personai būtu pienākums slēgt licences līgumu ar Radio SWH par tarifa piemērošanu 2% apmērā. Tādējādi Konkurences padome pamatoti secinājusi, ka trešā persona savās darbībās nepārkāpj Konkurences likuma 13.panta 1.punktu, atsakoties slēgt darījumu ar citu tirgus dalībnieku vai grozot darījuma noteikumus bez objektīvi attaisnojoša iemesla.

[3.15] Pieteicējas arguments, ka izpēte lietā ir veikta vienpusēji, noturot sarunas tikai ar trešās personas pārstāvjiem bez pieteicēju pārstāvju piedalīšanās, kā arī nenoskaidrojot pieteicējas viedokli par trešās personas pārstāves izteikumiem, ir nepamatots. Pieteicējai Konkurences padome ir nosūtījusi paziņojumus par iespēju iepazīties ar lietas materiāliem, tādējādi pieteicējai nav tikušas liegtas iespējas iepazīties ar lietu un izteikt savu viedokli un papildu iebildumus. Turklāt Konkurences padomes lēmumā ir norādīts un arī ņemts vērā pieteicējas pārstāves norādītais 2007.gada 27.augustā notikušajā sarunā starp atbildētāju un trešās personas pārstāvjiem, tikai Konkurences padome, izvērtējot lietu kopumā, izdarījusi pieteicējai pretējus secinājumus.

[3.16] Pieteicējas arguments, ka trešā persona nepamatoti identificē sevi ar darba autoru un piesavinās tikai autoram piemītošās izņēmuma tiesības un ekskluzīvo varu un ka trešajai personai nav tiesību atļaut vai aizliegt kāda autora darba izmantošanu, kas ir autora ekskluzīva kompetence, ir nepamatots. Lai arī trešā persona pati nav darbu autors, trešā persona ir autoru biedrība, kuras darbību nosaka normatīvie akti un biedrības statūti, un autori tajā apvienojas ar mērķi, lai šī pašu autoru veidotā biedrība kolektīvā formā pārstāvētu autoru mantiskās tiesības uz viņu

darbu izmantošanu, slēdzot ar biedrību pārstāvniecības līgumus, kā tas ir konkrētajā gadījumā.

[3.17] Lietā nav pamata apturēt tiesvedību tā iemesla dēļ, ka spēkā nav stājušies atsevišķi spriedumi civillietās par autoratlīdzības tarifu noteikšanu. Konkurences padomei katra lieta jāpēta un konkrētajā gadījumā tā lietu ir pētījusi no savas kompetences viedokļa, konkurences tiesību normatīvā regulējuma ietvaros, noskaidrojot trešās personas kā dominējoša tirgus dalībnieka noteiktās cenas (maksas par muzikālo darbu izmantošanas ēterā licenci) pamatotību (cenas veidošanas kritērijus), kā arī izvērtējot, vai trešā persona piemēro cenu raidorganizācijām pēc vienotiem principiem (bez diskriminācijas pret kādu konkrētu tirgus dalībnieku vai tirgus dalībnieku grupu). Līdz ar to spriedumiem atsevišķās civillietās nevar būt izšķiroša nozīme šās lietas izskatīšanā, kur tiek pārbaudīts Konkurences padomes lēmums, kurš pieņemts tās kompetences ietvaros. Starp pieteicēju un trešo personu pastāvošo civiltiesisko strīdu, kad abas puses nespēj vienoties par līgumā ietveramās atlīdzības lielumu, nevar atrisināt ar Konkurences likuma palīdzību. Šāda kompetence Konkurences padomei tiesību normās nav noteikta.

[3.18] Uz šo lietu nav attiecināmi Eiropas Kopienu Komisijas 2008.gada 16.jūlija lēmuma lietā Nr.K(2008)3435 „Par procedūru saskaņā ar EK līguma 81.pantu un EEZ līguma 53.pantu (lieta COMP/C2/38.698 – CISAC)” secinājumi, jo minētās lietas ir atšķirīgas. Savukārt šajā administratīvajā lietā izdarītie secinājumi ir jābalsta un tie ir balstīti uz konkrētās izpētes lietas faktiskajiem apstākļiem un tiesisko regulējumu.

[3.19] Pieteikumā nepamatoti norādīts, ka Konkurences padome kļūdaini pieņēmusi, ka licences līguma noteikumi attiecas tikai uz televīziju raidorganizācijām, bet neattiecas uz radio raidorganizācijām, jo pieteicējas biedri ir gan televīziju, gan radio raidorganizācijas. 2005.gada 19.aprīlī saskaņotais licences līguma teksts attiecas tikai uz televīziju raidorganizācijām. Saskaņotajā līguma tekstā nav norāžu, ka tas attiecas arī uz radio raidorganizācijām, tādēļ nav pamata atzīt, ka uz tām līgums attiecas. Ja pieteicēja ar konkrēto līgumu gribēja panākt vienošanos ar trešo personu arī attiecībā uz saviem biedriem – radio raidorganizācijām, tas tieši bija jāietver līguma saturā.

[3.20] Pārējie pieteicējas izteiktie argumenti no tiesību viedokļa šajā administratīvajā lietā nav nozīmīgi, tādēļ tie nav jāiekļauj sprieduma motīvu daļā.

[4] Pieteicēja iesniegusi kasācijas sūdzību. Kasācijas sūdzībā norādīti tālāk minētie argumenti.

[4.1] Tiesa nav ņēmusi vērā pieteicējas iesniegtos pierādījumus, nav vērtējusi atbildētājas savāktos pierādījumus un nav ņēmusi vērā pieteicējas argumentus par atbildētājas savāktajiem pierādījumiem. Tiesa spriedumā vienkāršoti noraidījusi pieteicējas argumentus, norādot, ka tie no tiesību viedokļa nav nozīmīgi. Tiesa nav minējusi spriedumā, ka trešās personas noteiktie tarifi ir noteikti vienpusēji, tarifiem nav ekonomiska pamatojuma un loģiskas aprēķina metodoloģijas. Tiesa nav pievērsusi uzmanību, ka trešā persona no 2007.gada 7.jūlija samazināja televīzijas raidorganizācijām atlīdzības lielumu 2-3 reizes. Atlaižu sistēmas mērķis bija uzspiest tarifus apmaiņā pret atlaidēm.

[4.2] Tiesa nepamatoti secinājusi, ka trešās personas noteiktie tarifi ir samērojami ar citās Eiropas Savienības dalībvalstīs noteiktajiem tarifiem. Starp Baltijas valstīm trešās personas noteiktie tarifi ir visaugstākie.

[4.3] Tiesa neievēroja Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2003.gada 23.oktobra spriedumu lietā Nr.PAC-460, kurā konstatēti Konkurences likuma 13.panta 1. un 4.punkta piemērošanai būtiski apstākļi. Spriedumā norādīts, ka autors nevar vienpusēji noteikt atlīdzības lielumu. Tiesa neievēroja, ka Rīgas apgabaltiesas 2009.gada 25.maija spriedumā ir norādīts, ka trešās personas rīcība vērsta uz līguma noslēgšanu atbilstoši vienpusēji noteiktiem tarifiem.

[5] Atbildētāja paskaidrojumus nav sniegusi.

[6] Trešā persona paskaidrojumos norāda, ka tiesas spriedumā nav pieļautas kļūdas. Tiesa ir norādījusi, ka trešā persona ir autoru pārstāvoša organizācija, kurai autori ir uzticējuši pārstāvēt to mantiskās tiesības, un pastāv mehānisms, kā autors var ietekmēt biedrības darbu. Spriedumā ir analizēti trešās personas noteiktie tarifi, to veidošanas metodoloģija un veikta salīdzināšana ar citu valstu tarifiem. Tas, ka tiesa pievienojusies iestādes vērtējumam, nenozīmē, ka tiesa nav veikusi lietas izpēti, bet nozīmē, ka tiesa nonākusi pie tādiem pašiem secinājumiem. Tiesa pareizi novērtējusi trešās personas noteikto tarifu apmēru. Atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas viedoklim, salīdzinot mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju tarifus dažādās valstīs, ir jāņem vērā visas atlaides un piemaksas, kas tiek piemērotas katrā valstī. Lietuvā noteiktā tarifu aprēķina bāze ir

plašāka un autoratlīdzības apmērs nav atkarīgs no mūzikas īpatsvara. Igaunijā ir noteikta tarifa minimālā robeža, raidorganizācijas maksā autoratlīdzību no reklāmas ieņēmumiem u.tml. Tādēļ šajās valstīs noteiktie tarifi nav salīdzināmi. Trešā persona pievienojas tiesas secinājumiem, ka Konkurences padomes veikto lietas izpēti nevar izšķiroši ietekmēt tiesas spriedumi civillietās. Turklāt pieteicējas minētie nolēmumi nav stājušies spēkā.

[7] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis uzturēja iesniegto kasācijas sūdzību, bet atbildētājas pārstāve un trešās personas pārstāvis lūdza to noraidīt.

Motīvu daļa

[8] Saskaņā ar Konkurences likuma 13.panta redakciju, kura bija spēkā lēmuma izdošanas brīdī, jebkuram tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ir aizliegts jebkādā veidā ļaunprātīgi to izmantot Latvijas teritorijā. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties arī kā:

1) atteikšanās slēgt darījumu ar citu tirgus dalībnieku vai grozīt darījuma noteikumus bez objektīvi attaisnojoša iemesla;

2) preču ražošanas vai realizācijas apjomu, tirgu vai tehniskās attīstības ierobežošana bez objektīvi attaisnojoša iemesla par sliktu patērētājam;

3) tādu noteikumu izvirzīšana, kuri darījuma slēgšanu, grozīšanu vai izbeigšanu ar citu tirgus dalībnieku padara atkarīgu no tā, vai šis tirgus dalībnieks uzņemas papildu saistības, kuras pēc būtības un pēc komerciālā lietojuma neattiecas uz konkrēto darījumu;

4) netaisnīgu pirkšanas vai pārdošanas cenu vai citu netaisnīgu tirdzniecības noteikumu tieša vai netieša uzspiešana vai piemērošana;

5) nevienādu noteikumu piemērošana ekvivalentos darījumos ar citu tirgus dalībnieku, radot tam konkurences ziņā nelabvēlīgākus apstākļus.

[9] Konkurences likums neaizliedz tirgus dalībnieka dominējošu stāvokli un tā izmantošanu, jo tas pieder pie brīva tirgus būtības, ka katrs tirgus dalībnieks meklē iespēju iegūt cita tirgus dalībnieka daļu. Tā kā dominējošs stāvoklis tirgū pats par sevi nav aizliegts, bet ir aizliegta tā ļaunprātīga izmantošana, tad dominējošam tirgus dalībniekam ir jāpievērš īpaša uzmanība, lai dominances izmantošana tiktu

saprātīgi pamatota. Dominējoša stāvokļa izmantošana bez objektīvas nepieciešamības ir ļaunprātīga. Objektīva nepieciešamība ir apstākļu kopums, kas saprātīgi attaisno gan tirgus dalībnieka rīcību, gan tā noteikto cenu vai darījuma noteikumu.

[10] Konkurences likuma 13.panta 1.punkta piemērošanas gadījumā jāvērtē gan tirgus dalībnieka darbības („atteikuma” veids), gan šo darbību vajadzība efektīvai konkurencei, tās aizskārums un darbību attaisnojums. Senāta ieskatā, apelācijas instances tiesa ir pareizi pārbaudījusi, vai Konkurences padome ir novērtējusi trešās personas darbības šādos aspektos. Tiesa atzina, ka trešās personas darbības izpaudušās kā licences līguma ar Radio SWH uzteikums un līguma piedāvājums par citiem autoratlīdzības tarifiem. Trešā persona neatsakās slēgt līgumu ar Radio SWH. Vērtējot šādu darbību attaisnojumu, Konkurences padome pārbaudījusi, vai piedāvātie līguma noteikumi ir atbilstoši efektīvai konkurencei (neaizskar citus tirgus dalībniekus) un vai līguma noteikumi ir objektīvi attaisnojami. Pārbaudot Konkurences padomes novērtējumu, tiesa secināja, ka piedāvātais līguma noteikums par cenu ir objektīvi attaisnots. Lai arī īpaši spriedumā nav norādīts, vai piedāvātais tarifs neskar konkurenci ar citiem tirgus dalībniekiem, tomēr no norādes, ka šāds tarifs ir samērīgs un veidots visām raidorganizācijām, secināms, ka faktiski tas ir pārbaudīts. Tādējādi, Senāta ieskatā, tiesa ir pareizi piemērojusi Konkurences likuma 13.panta 1.punktu.

[11] Pārbaudot Konkurences likuma 13.panta 1.punkta piemērošanas pareizību, tiesa sniegusi savu novērtējumu vispārējās jurisdikcijas tiesu nolēmumu ietekmei uz administratīvo procesu konkurences lietās. Senāts to atzīst par pareizu, bet kasācijas sūdzības argumentus par noraidāmiem. Civiltiesisks strīds starp tirgus dalībniekiem par līguma noslēgšanu vai cenu vēl neliecina par godīgas konkurences pārkāpšanu. Dominējoša stāvokļa izmantošana tiek novērtēta, pārbaudot, vai tirgus dalībnieka ekonomiskā darbība vēl ir objektīvi attaisnojama, kāda ir tās ietekme uz tirgu. Savukārt civiltiesiskā strīdā pārbauda vienīgi, vai prasītājam ir juridisks pamats prasīt noteikto labumu noteiktā tiesiskajā attiecībā. Tādēļ pat nav nozīmes tam, vai pieteicējas norādītie spriedumi ir stājušies spēkā. Vispārējās jurisdikcijas tiesas nevērtē civiltiesisku strīdu no konkurences tiesību viedokļa.

[12] Konkurences likuma 13.panta 4.punkta piemērošanā svarīgi konstatēt, vai piemērotā cena ir netaisnīga. Vērtēšanas kritērijs netaisnīgai cenai ir preces

saražošanai vai pakalpojuma sniegšanai ieguldītā darba saimnieciskā vērtība (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 1994.gada 5.oktobra sprieduma lietā Nr.C-323/93 25.punktu*). Lai noskaidrotu šo vērtību, ir izmantojama konkurences kritēriju salīdzinoša attiecināšana uz citiem, salīdzināmiem tirgiem, tostarp izmantojamas salīdzināmu tirgus dalībnieku noteiktās cenas (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 1988.gada 4.maija spriedumu lietā Nr.30/87*). Ja šīs cenas salīdzinājumā ar citām dalībvalstīm ir būtiski augstākas, tas ir indikators, ka dominance izmantota ļaunprātīgi, ja vien tirgus dalībnieks spēj šo atšķirību objektīvi pamatot (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 1989.gada 13.jūlija sprieduma lietā Nr.C-395/87 38.punktu, 1994.gada 6.oktobra sprieduma lietā Nr.T-83/91 207.punktu*). Eiropas Savienības Tiesa līdz šim nav ierobežojusi vai definējusi salīdzināmos tirgus, vien norādījusi, ka tie ir dalībvalstu tirgi. Taču Eiropas Savienības Tiesa nav noteikusi, ka salīdzināmie tirgi vienmēr ir visu Eiropas Savienības dalībvalstu tirgi. Veicot salīdzināšanu, ir jāievēro salīdzināšanai izmantojamo tirgu īpatnības, cenu veidošanās atšķirības katrā tirgū u.tml.

[13] Senāts noraida kasācijas sūdzības argumentus par tiesas sprieduma nepareizību tarifu novērtējuma jautājumā. Apelācijas instances tiesa ir pārbaudījusi, vai Konkurences padome ir pārbaudījusi trešās personas noteikto tarifu pamatojumu. Tiesa ir pārbaudījusi, ka padome veikusi tarifu salīdzināšanu dažādās valstīs un ka trešās personas noteiktie tarifi nav pārmērīgi. Senāts nekonstatē, ka tiesa būtu novērtējusi pierādījumus pretēji Administratīvā procesa likuma 154.panta noteikumiem.

[14] Sastādot sprieduma motīvu daļu, tiesa pamatojumā norāda argumentus, kas saistāmi ar piemērojamās tiesību normas tiesiskā sastāva pazīmēm un tiesisko seku konkretizēšanu. Argumenti, kas nav saistāmi ar normas priekšnoteikumiem, sprieduma pamatojumā nav jāietver. Šādi argumenti, kuriem nav izšķirošas nozīmes lietā, var arī tikt noraidīti, neizvēršot pamatojumu.

